

Praha 1.11.2004

71

Domácí zdravotní péče v roce 2003

Výchozím zdrojem dat pro tuto Aktuální informaci je Roční výkaz o činnosti zdravotnických zařízení pro obor domácí zdravotní péče A (MZ) 1-01, který byl zahrnut do Programu statistických zjišťování Ministerstva zdravotnictví na rok 2003. Výkaz vyplňovalo samostatně každé zdravotnické zařízení (oddělení) domácí péče ve všech zdravotnických zařízeních bez ohledu na jejich zřizovatele.

V roce 2003 došlo k částečné úpravě výkazu a to ve II. a IV. oddíle výkazu, a proto nelze provést porovnání nových ukazatelů na rok 2002.

Do statistického zjišťování bylo zahrnuto 481 pracovišť domácí zdravotní péče (o 2 pracoviště méně než v roce 2002). Ze zpracovaných dat je zřejmé, že nepřetržitý provoz mohlo zajišťovat 74 % zařízení domácí péče (z 481). Na pracovištích domácí zdravotní péče bylo zaměstnáno 2 143,76 středních zdravotnických pracovníků (SZP) (přepočteno podle úvazků, zahrnuje smluvní pracovníky), z toho 22 % tvořila skupina sester specialistek a rehabilitační pracovníci 3 %. Podíl speciálně školených sester a rehabilitačních pracovníků v posledních letech plynule narůstá, ale stále neodpovídá skutečné potřebě.

Zařízení domácí péče poskytují pacientům různé formy služeb (domácí hospitalizaci, dlouhodobou domácí péči, preventivní domácí péči a domácí hospicovou péči). Na rozsah poskytovaných služeb konkrétní agenturou lze soudit podle velikosti zařízení, tj. podle počtu zaměstnaných SZP. Zatímco zařízení, kde pracuje 1 SZP budou poskytovat spíše návštěvní službu, velká zařízení s vyšším počtem SZP, umožňují nepřetržitou péči i pro pacienty ve vážném zdravotním stavu.

V roce 2003 bylo rozdělení zařízení domácích zdravotních péčí podle součtu úvazků SZP následující:

- 5,5 % zařízení mělo počet SZP celkem menší než 1,00
- 42,7 % zařízení mělo počet SZP celkem mezi 1,00 - 2,99
- 32,8 % zařízení mělo počet SZP celkem mezi 3,00 - 6,99
- 10,4 % zařízení mělo počet SZP celkem mezi 7,00 - 9,99
- jen 6,6 % zařízení mělo počet SZP celkem 10,00 a více

Z celkového počtu 5 399 485 ošetření, která byla poskytnuta klientům domácí péče, patřilo 85,5 % zdravotním ošetřením. V průměru za ČR počty ošetření vzrostly o 12 % oproti roku 2002. Na jednoho klienta domácí zdravotní péče připadalo v průměru 42,4 ošetření. Podobně jako v roce minulém nejvíce ošetření na jednoho pacienta bylo zaznamenáno v kraji Zlínském (80) a naopak kraj Pardubický uváděl pouze 28 ošetření na jednoho pacienta. Tato situace může být ovlivněna asi vysokou frekvencí klientů méně náročných diagnostických skupin.

Z porovnání počtu ošetření (za rok) na jednu zdravotní sestru vyplývá, že nejvíce ošetření bylo provedeno v krajích: Moravskoslezském (3 489), Zlínském (3 435) Karlovarském (3 426), Ústeckém (2 902) a Jihočeském (2 732). Zbývající kraje jsou pod republikovým průměrem. Celkem 2 519 ošetření na 1 zdravotní sestru za rok odpovídá zhruba 7 ošetřeními denně, v krajích se hodnoty pohybovaly kolem 4 ošetření v Královéhradeckém kraji; na Vysočině a ve Středočeském kraji po 5 ošetřeními, a do 10 ošetření v kraji Moravskoslezském (za 1 den). Zdravotní sestra provedla během jednoho ošetření v průměru 1,8 výkonu.

Agentury domácí péče (zdravotní sestry) celkem provedly při ošetřeních 9 481 130 výkonů, z nichž nebylo hrazeno ze zdravotního pojištění 1 094 275 (11,5 %). Z hlediska regionálních rozdílů bylo zjištěno, že nejvíce výkonů nehrazených ze zdravotního pojištění vykázal kraj Zlínský až 41 % (protože ve Zlínském kraji domácí péči poskytují zejména ty subjekty, které vykonávají dominantně pečovatelskou službu). Dalším krajem, kde bylo nejvíce nehrazených výkonů ze zdravotního pojištění, byl kraj Vysočina s 38 %. Následuje s větším odstupem kraj Jihomoravský (24 %), dále Plzeňský (20 %), Moravskoslezský (15,6 %) a Olomoucký (13 %). Zbývající kraje jsou pod republikovým průměrem, který činil, jak uvádíme 11,5 %.

Z celkového počtu výkonů nehrazených zdravotní pojišťovnou (1 094 275) bylo jen 10 % zdravotních výkonů. Nejvíce nehrazených zdravotních výkonů vykázalo Hlavní město Praha s 34 %.

Celkem využilo služeb domácí zdravotní péče 127 426 pacientů, došlo k nárůstu o 10 % proti roku 2002. Co do věkového složení pacientů domácí zdravotní péče představovaly osoby starší 65 let 76 %, osoby ve věku 20 - 64 let 23,4 % a pouze 0,4 % osoby mladší 20 let. Na 1 zdravotní sestru připadlo v průměru za republiku 60 pacientů, nejvíce pacientů na 1 SZP bylo v kraji Pardubickém a Moravskoslezském (oba po 79 pacientech) a naproti tomu v kraji Olomouckém pouze 41 pacientů. V přepočtu na 10 000 obyvatel nejnižší zabezpečení služeb domácí zdravotní péče měl kraj Vysočina - pouze 45 pacientů, což je téměř trojnásobně méně než je republikový průměr. Nejlépe si vedl kraj Karlovarský se 188 pacienty na stejný přepočet.

Stejně jako v předchozím roce většina zdravotní péče byla indikována praktickým lékařem nebo praktickým lékařem pro děti a dorost, pouze 9 % bylo indikováno ošetřujícím lékařem při hospitalizaci. V krajích Jihomoravském (přes 14 %) a Hlavním městě Praze to bylo přes 13 %, naopak v kraji Pardubickém domácí zdravotní péče byla indikována v 99 % praktickým lékařem.

Klientelu domácí zdravotní péče tvořili ze 73 % pacienti s chronickým onemocněním, 15 % pacienti s akutním onemocněním, 9 % pacienti s pooperačními stavy či úrazy a domácí hospicová péče byla poskytnuta 3 % klientů. Ve srovnání s předchozími roky můžeme konstatovat, že služeb domácí péče využívá čím dál více klientů.

Nové ukazatele sledované od roku 2003

Od roku 2003 se nově uvádí počty výkonů u pacientů mobilních a imobilních. Celkový počet výkonů u pacientů mobilních byl 4 599 478 a u pacientů imobilních činil 3 519 544 výkonů.

Dalším novým sledovaným ukazatelem jsou počty zdravotních výkonů poskytované po jednodenní péči (jednodenní chirurgie, aplikace chemoterapie, krevních derivátů nebo jakýkoli výkon, který vyžaduje pobyt v lůžkovém zdravotnickém zařízení v rozsahu jednoho dne). Celkový počet zdravotních výkonů v ČR byl 59 531, v krajích jsou absolutní čísla velmi rozdílná.

Agenturám DZP pomáhalo navíc s péčí o pacienty 123 dobrovolných pracovníků (přepočtené počty 33,74), pouze kraj Středočeský a Karlovarský nespolupracoval s dalšími osobami.

Smluvní vztah ze zdravotní pojišťovnou nemělo 7 % agentur domácí péče z celkového počtu 481.

Vypracovala: Barbara Dadiková

Domácí zdravotní péče v ČR		Rok	
		2002	2003
Personální zabezpečení			
SZP fyzické osoby		2 174	2 355
SZP celkem (úvazek + smluvní pracovníci)		1 960,02	2 143,76
z toho	sestry specialistky	366,05	479,19
	rehabilitační pracovníci	28,60	61,26
NZP + PZP celkem (nižší a pomocní zdravotní pracov.)		394,57	498,48
Počet agentur domácí zdravotní péče		483	481
Počet ošetření			
celkem		4 837 274	5 399 485
z toho zdravotní		4 131 943	4 613 904
na 1 léčeného pacienta		42	42
na 1 SZP		2 468	2 519
Počet výkonů			
hrazených ze zdravotního pojištění		6 778 141	8 386 855
nehrazených ze zdravotního pojištění		815 278	1 094 275
Počet pacientů (klientů)			
celkem		116 599	127 426
v tom	věková skupina 0 - 19 let	432	547
	věková skupina 20 - 64 let	25 794	29 875
	věková skupina 65 let +	90 373	97 004
na 10 000 obyvatel		114	125
na 1 SZP		60	59
DZ péče indikovaná PL nebo PL pro děti a dorost		128 128	147 821
DZ péče indikovaná ošetř. lékařem při hospitalizaci		11 063	14 153
Onemocnění pacientů			
chronická		100 427	105 472
z toho poruchy duševní a poruchy chování		6 883	8 271
akutní		16 466	21 091
pooperační stavy, úrazy		9 988	13 650
hospicová péče		3 325	4 758